

תקציר התזה

לאור העובדה שמיתונים כלכליים נוטים לפגוע באופן משמעותי בפרטים בעלי הכנסה נמוכה, מחקרים בעולם מנסים לזהות ולאפיין את התוכניות הממשלתיות התורמות לחזרה לעבודה בתקופות של משבר כלכלי כתוצאה מזעזוע חיצוני כדוגמת נגיף הקורונה; הקורונה התפשטה בעולם החל מהרבעון הראשון של 2020 תוך פגיעה קשה בשוק העבודה אשר נמשכה עד שהופץ "חיסון העדר". במחקר זה אנו בוחנים האם ניסיון אישי מוקדם עם מענק העבודה הגדיל את נכונות הפרטים בעלי הכנסה נמוכה בישראל לחזור לעבוד בתקופת הקורונה, על אף הסיכון הבריאותי והמשבר הכלכלי שנבע ממנה, מתוך תפיסת החזרה לעבוד כמתגמלת יותר. אנו עושים שימוש במאגר נתונים מגוון שבמרכזו סקר כוח אדם של הלמ"ס ומנצלים את העובדה כי ישראל הייתה אחת המדינות בה נוספה בתחילת המשבר שאלה מיוחדת הנוגעת להשפעה הישירה על הקורונה על תעסוקת הפרט. נתונים אלה מגלים כי עם פרוץ המגפה פרטים רבים החליטו להפסיק לעבוד בגלל הקורונה, תוך פגיעה משמעותית בתעסוקה במשק. בחינת המקדמים הקבועים לחודשי השנה, החל מתחילת המגפה, ממחישים את העובדה כי פגיעתה של המגפה בשוק העבודה הסתיימה בחודש אפריל 2021, והחל ממאי 2021 הפרטים חזרו באופן הדרגתי ועקבי לשוק העבודה. אנו מוצאים כי יש חשיבות לניסיון משמעותי של לפחות 5 שנות קבלת מענק עבודה בעבר בכדי שלפרט יהיה יותר סיכוי לחזור לעבודה למרות הקורונה, בהשוואה למי שלא קבלה את המענק. כמו-כן, אנו מוצאים הטרוגניות גבוהה ביחס להשפעת המענק כאשר ההשפעה החזקה ביותר היא בקרב גברים ערבים וחרדים, מבוגרים הקרובים לפנסיה, בקרב מי שערב הקורונה השתכר בשכר נמוך מאד ובקרב מי שהתגורר בישובים עם שיעורי תחלואה גבוהים יותר. בקרב אוכלוסיות מסוימות הניסיון המוקדם עם מענק העבודה הגדיל את הסיכוי לחזור לעבוד למרות הקורונה במעל 10 אחוזים. המשותף לכל הקבוצות שתוארו הוא שמדובר בקבוצות פגיעות יחסית בחברה, שחלקן גם מאופיינות בשיעורי תעסוקה נמוכים. ביחס לקבוצת הקרובים לפנסיה והמתגוררים בישובים עם שיעורי תחלואה גבוהים ניתן לשער כי מדובר בקבוצות שמגפת הקורונה הציבה בפניהם סיכון רפואי משמעותי יותר. לאור הצלחת הניסיון המוקדם והממושך עם מענק העבודה בעידוד קבוצות פגיעות בחברה לחזור לעבודה תוך התמודדות מוצלחת יותר עם משברים כלכליים, עולה החשיבות במיקוד מתן מענק העבודה לקבוצות הפגיעות ביותר בחברה תוך עידוד הזכאים להגיש בקשה לקבלת המענק שנה אחר שנה. מעבר לכך, ניתן ללמוד כי השפעה חיובית של תכנית המעודדת תעסוקה בימי שגרה עשויה לבוא לידי ביטוי גם בימי משבר. יש בתוצאה זו כדי להקל על הממשלה בעתות משבר ולהפחית את הצורך שלה לייצר תכניות חדשות וליישם אותן באופן מיידי – דבר שמלווה בקושי רב בעיצומו של משבר.